

Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van het Klein Seminarie te Roeselare

Hoofdstructuur so

	Pedagogische eenheid	123935-123943
	Instellingsnummer	123935
	Instelling	Klein Seminarie
directeur		Kristiaan POUSEELE
adres		Zuidstraat 27 - 8800 ROESELARE
telefoon		051-26.47.26
fax		051-26.47.27
e-mail		college@kleinseminarie.be
website/URL		http://www.kleinseminarie.be
	Bestuur van de instelling	116152 - VZW Scholengroep Sint-Michiel te ROESELARE
adres		Kattenstraat 33 - 8800 ROESELARE
	Scholengemeenschap	113266 - SGKSO Sint-Michiel te ROESELARE
adres		Kattenstraat 33 - 8800 ROESELARE
	CLB	115113 - Vrij CLB Roeselare te ROESELARE
adres		Kattenstraat 65 - 8800 ROESELARE
	Dagen van het doorlichtingsbezoek	30/01/2012, 31/01/2012, 1/02/2012, 2/02/2012, 3/02/2012
	Einddatum van het doorlichtingsbezoek	03/02/2012
	Datum bespreking verslag met de instelling	27/02/2012
	Samenstelling inspectieteam	
	Inspecteur-verslaggever	Jo Coeman
	Teamleden	Henri Christiaen Reginald Leper Walter Van den Brandt Liesbet Waumans

Deskundige(n) behorend tot de administratie nihil

Externe deskundige(n) nihil

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	4
1. SAMENVATTING	6
2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING	7
2.1 Structuuronderdelen/vakken in de focus	7
2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus	8
3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGSVOORWAARDEN?	8
3.1 Biologie, chemie en fysica in de tweede graad aso Wetenschappen en de derde graad aso Latijn-wetenschappen, Moderne talen-wetenschappen en Wetenschappen-wiskunde	8
3.2 Economie in de tweede graad aso en in de derde graad Economie-wiskunde en Economie-moderne talen	10
3.3 Geschiedenis in de eerste graad en de derde graad aso	11
3.4 Latijn in de eerste graad in de basisopties Grieks-Latijn en Latijn, Grieks in de tweede graad aso Grieks-Latijn, in de derde graad aso Grieks-Latijn, en Latijn in de derde graad aso Grieks-Latijn, Latijn-moderne talen, Latijn-wetenschappen en Latijn-wiskunde	12
3.5 Lichamelijke Opvoeding in de eerste, de tweede en de derde graad aso	15
4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	16
4.1 Professionalisering	16
4.2 Begeleiding	17
4.3 Evaluatie	18
5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	19
6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	21
6.1 Wat doet de school goed?	21
6.2 Wat kan de school verbeteren?	21
6.3 Wat moet de school verbeteren?	21
7. ADVIES	22
8. REGELING VOOR HET VERVOLG	22

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of ze op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of ze zelfstandig de tekorten kan remediëren.

Het advies in dit verslag heeft betrekking op alle erkenningsvoorwaarden uitgezonderd de voorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en woonbaarheid.

Vanaf het schooljaar 2011-2012 vindt de controle op de erkenningsvoorwaarden betreffende woonbaarheid, veiligheid en hygiëne gelijktijdig met de doorlichting plaats. Deze controle op woonbaarheid, veiligheid en hygiëne resulteert in een afzonderlijk verslag. Alle verslagen worden gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie de onderwijsdoelstellingen en de procesindicatoren of -variabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens het doorlichtingsbezoek.

Tijdens het doorlichtingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag vangt aan met een voor het brede publiek toegankelijke samenvatting. Het vervolgt met een beschrijving van de doorlichtingsfocus.

Tijdens een doorlichting zoeken de onderwijsinspecteurs een antwoord op drie onderzoeksvragen:

- In welke mate voldoet de instelling aan de onderwijsdoelstellingen? (het erkenningsonderzoek)
- In welke mate onderzoekt en bewaakt de instelling op een systematische manier de kwaliteit van de processen zodat deze bijdragen tot het bereiken/nastreven van de onderwijsdoelstellingen? (het kwaliteitsonderzoek)
- Is er in de instelling een algemeen beleid dat het mogelijk maakt om zelfstandig tekorten weg te werken? (het onderzoek 'algemeen beleid')

In drie hoofdstukken geeft de onderwijsinspectie een antwoord op deze vragen.

---

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°). Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

Om de kwaliteit van de processen in kaart te brengen gebruikt de onderwijsinspectie een kwaliteitswijzer. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de instelling bij haar activiteiten aandacht heeft voor

- doelgerichtheid: welke doelen stelt de instelling voorop?
- ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de instelling om efficiënt en doelgericht te werken?
- doeltreffendheid: worden de doelen bereikt en gaat de instelling dit na?
- ontwikkeling: heeft de instelling aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?

Meer informatie over de kwaliteitswijzer vindt u eveneens op www.onderwijsinspectie.be.

Wat de instelling goed doet, wat de instelling kan verbeteren en wat de instelling moet verbeteren komt aan bod bij 'Sterktes en zwaktes van de instelling'.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de instelling de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en/of cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1. SAMENVATTING

Het Klein Seminarie is samengesteld uit een zesjarige secundaire school en een eerstegraadsschool die samen één pedagogische eenheid vormen, hierna 'de school' genoemd. Samen met het Vrij Agro- en Biotechnisch Instituut (VABI), het Praktijkcentrum voor Land- en Tuinbouw, het internaat Zuid, en een lagere school betreft de school eenzelfde ruime campus, gelegen in het hart van de stad.

De school heeft een stabiele leerlingenpopulatie: weinig leerlingen stromen later in, er zijn heel weinig zittenblijvers. De meerderheid van de leerlingen stroomt door in de eigen school en wordt tijdig naar een passende studierichting georiënteerd. De deelnemingsgraad aan het hoger onderwijs is vanuit alle studierichtingen hoog. Het studiesucces is er voor elke studierichting minstens gelijk en meestal hoger dan de vergelijkende Vlaamse gegevens.

De resultaten van de doorlichting tonen, met betrekking tot het erkenningsonderzoek, een kwaliteitsvol onderwijs en een hoog studiepeil van de doorgelichte vakken. Voor een aantal onderzochte vakken, Grieks in de derde graad en lichamelijke opvoeding in de eerste graad, wordt de minder kwaliteitsvolle leerplanrealisatie opgemerkt.

Het kwaliteitsonderzoek toont aan dat er sinds de vorige doorlichting van 2002 weinig dynamiek in de diverse onderwijskundige processen werd gerealiseerd. Uitzondering daarop maakt het proces leerbegeleiding waar er wel een duidelijke ontwikkeling is. De besluitvorming verloopt traag en de schoolvisie is geen onderwerp van kwaliteitsbewaking. De vage formulering van pedagogische doelstellingen en het ontbreken van de daaraan gekoppelde implementatiestrategieën, maar ook de omzichtigheid waarmee beleidsbeslissingen worden genomen wegens het respect voor de heersende democratische schoolcultuur, remmen de ontwikkelingsdynamiek.

De uitvoering van de onderwijsopdracht wordt, wat betreft de inhoudelijke uitwerking van de leerplanrealisatie en van de leerlingenevaluatie, beperkt aangestuurd door het beleid. Men rekent daarvoor op de professionaliteit van de leraren en de vakgroepen. Gelet op de schoolcultuur van professionele autonomie beperkt de vakgroepwerking zich overwegend tot organisatorische afspraken. Inhoudelijke onderwerpen zoals leerplanstudie, de ontwikkeling van leerlijnen, afspraken rond gelijkgerichte evaluatie komen weinig aan bod. Sommige vakgroepen staan voor de uitdaging om werk te maken van de leerplanstudie en van een horizontale en verticale samenhang.

Het opvoedingsproject, gebaseerd op de rijke traditie waarin het studeren en de brede vorming centraal staat, wordt geëxpliciteerd door de grote aandacht die aan leerbegeleiding wordt besteed. Hiervoor biedt de school tal van kwaliteitsvolle ondersteunende maatregelen aan. De verplichte uren naschoolse studie, de rol van de klassenleraar en van de opvoeder als vaste begeleider van de jaargroep en als verantwoordelijken voor de eerstelijnszorg, zijn duidelijk bepaald. Zo wordt het extra 'klasuur' nagenoeg volledig gegenereerd uit het lestijdenpakket.

Tijdens de lange middagpauzes biedt de school een brede waaier sportieve en culturele activiteiten aan.

Het studieleerhuis, het elektronisch leerplatform en de grote zorg van het beleid om in voldoende didactisch materiaal te voorzien, bieden ruime mogelijkheden om het zelfgestuurd leren te ondersteunen. Uit de doorlichting blijkt dat het onderzoekend leren en het leren onderzoeken in alle studierichtingen nog heel wat groeikansen heeft.

De kwaliteit van de evaluatie van de leerlingen loopt parallel met de leerplangerichtheid van de leraar en is dus divers. De knelpunten en de tekorten zijn de gedeelde verantwoordelijkheid van het lerarenteam en van de schoolleiding die de ontwikkeling onvoldoende met een richtinggevende visie stuurt, ondersteunt of opvolgt.

De visie op een talenbeleid dat door de hele school gelijkgericht uitgewerkt wordt en moet gedragen worden, is nog niet ontwikkeld. Wel blijkt in de leerlingennotities en uit de contacten dat de leerlingen in hun communicatieve vaardigheden op elk gebied voldoende gestimuleerd en gecorrigeerd worden.

Het is een uitdaging voor het beleid om, met het oog op de implementatie van een aantal onderwijsvernieuwingen, de leraren meer gericht aan te moedigen en te ondersteunen bij hun professionalisering.

De bereidheid voor verandering is er wel met betrekking tot de aandacht die schoolbreed besteed wordt aan het nieuwe concept van de vakoverschrijdende eindtermen.

Ook de beleidsoptie om de interne en externe communicatie te verbeteren, is zichtbaar succesvol gerealiseerd.

Met het oog op kwaliteitsontwikkeling neemt het schoolbeleid beperkte initiatieven. De school verzamelt gegevens, maar gebruikt ze nog onvoldoende om een doeltreffende en schoolbrede werking uit te bouwen.

De dynamiek waarmee de school zich naar buiten profileert, uit zich in tal van extramurale projecten, de participatie aan wedstrijden en de talrijke activiteiten die de brede vorming van de leerlingen beogen. De tevredenheid van de leerlingen is daar zeker niet vreemd aan.

2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie structuuronderdelen/vakken en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

2.1 Structuuronderdelen/vakken in de focus

Studierichting per graad		Basisvorming	Keuze/Specifiek gedeelte
Graad 1	A	geschiedenis, L.O.	
Graad 1	Grieks-Latijn	geschiedenis, L.O.	Latijn
Graad 1	Latijn	geschiedenis, L.O.	Latijn
Graad 1	Moderne wetenschappen	geschiedenis, L.O.	
Graad 2 ASO	Economie	L.O.	economie
Graad 2 ASO	Grieks	L.O.	Grieks
Graad 2 ASO	Grieks-Latijn	L.O.	Grieks
Graad 2 ASO	Latijn	L.O.	
Graad 2 ASO	Wetenschappen	fysica, chemie, biologie, L.O.	fysica, chemie, biologie
Graad 3 ASO	Economie-moderne talen	geschiedenis, L.O.	economie
Graad 3 ASO	Economie-wiskunde	geschiedenis, L.O.	economie
Graad 3 ASO	Grieks-Latijn	L.O.; geschiedenis	Latijn, Grieks
Graad 3 ASO	Latijn-moderne talen	L.O.; geschiedenis	Latijn
Graad 3 ASO	Latijn-wetenschappen	fysica, chemie, biologie, L.O., geschiedenis	fysica, chemie, biologie, Latijn

Graad 3 ASO Latijn-wiskunde	L.O.;geschiedenis	Latijn
Graad 3 ASO Moderne talen-wetenschappen	fysica,chemie,biologie,L.O.; geschiedenis	fysica, chemie, biologie
Graad 3 ASO Wetenschappen-wiskunde	fysica,chemie,biologie,L.O.; geschiedenis	fysica, chemie, biologie

2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus

Personeel

Professionalisering

Deskundigheidsbevordering

Onderwijs

Begeleiding

Leerbegeleiding

Evaluatie

Evaluatiepraktijk

3. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGS-VOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde structuuronderdelen/vakken het volgende op:

3.1 Biologie, chemie en fysica in de tweede graad aso Wetenschappen en de derde graad aso Latijn-wetenschappen, Moderne talen-wetenschappen en Wetenschappen-wiskunde

Voldoet

Motivering

- Onderstaande vaststellingen slaan op de basisvorming en het specifiek gedeelte van de pool Wetenschappen.
- De leerplandoelstellingen die betrekking hebben op de vakinhoudelijke eindtermen van de basisvorming (ET) en op de cesuurdoelen (CD) en de specifieke eindtermen (SET)² van het specifiek gedeelte van respectievelijk de tweede en de derde graad voor de onderdelen 'Structuren', 'Interacties', 'Systemen', 'Tijd' en 'Genese en ontwikkeling', worden zeer goed gerealiseerd. De lessen worden aanschouwelijk en met gepaste werkvormen gegeven. ICT komt daarbij veelvuldig voor. Het studiepeil is hoog, maar blijft bevattelijk voor de leerlingen. Ze worden door hun leraren goed begeleid. Het leerklimaat is gemoedelijk maar toch voldoende gedisciplineerd voor een vlot lesverloop.
- De leerplandoelstellingen die betrekking hebben op de gemeenschappelijke ET 'Wetenschap en samenleving' en op de CD en de SET voor het onderdeel 'Natuurwetenschap en maatschappij', krijgen globaal een degelijke invulling. Uit de leerlingendocumenten blijkt wel dat men daar niet in alle vakken en leerjaren gelijkgericht aandacht aan besteedt.

² De pool Wetenschappen start in de tweede graad, waardoor de SET op een aangepast niveau in de tweede graad aangeboden worden als CD.

- De leerplandoelstellingen die betrekking hebben op de gemeenschappelijke ET 'Onderzoekend leren/leren onderzoeken' komen op het niveau van onderzoekend leren grondig aan bod. Alle lessen vinden plaats in goed uitgeruste vaklokalen. De leerlingen voeren minstens het verplicht aantal leerlingenpractica uit of besteden er minstens het opgelegd aantal lesuren aan, met aandacht voor veilig werken. Voor de verslaggeving is een leerlijn merkbaar. Het probleemoplossend denken dat voor onderzoekend leren vereist is, wordt ook via doelgerichte leergesprekken en het oplossen van oefeningen frequent geprikkeld.
- Op het niveau van leren onderzoeken worden de leerplandoelstellingen voor gemeenschappelijke ET 'Onderzoekend leren/leren onderzoeken' slechts partieel bereikt. Daardoor worden ook de CD en SET voor de onderzoekcompetentie slechts gedeeltelijk gerealiseerd. De voornaamste oorzaken zijn:
  - de interpretatie van de leerplandoelstellingen die te weinig rekening houdt met de doelstellingen van de CD en SET die er als nummers bij vermeld staan;
  - de didactische werkvormen die te weinig expliciete aandacht schenken aan het leren stellen van onderzoeksvragen en/of hypothesen. In de practicaverslagen van de leerlingen wordt het onderzoeksdoel (onderzoeksvraag) door de leraren zelf opgegeven. Er wordt daarbij niet gepeild naar het te verwachten resultaat (hypothese);
  - de leerlingenpractica die nagenoeg uitsluitend uit volledig gesloten receptopdrachten bestaan, waardoor ze te veel blijven steken op het niveau van onderzoekend leren;
  - het ontbreken van een vakoverstijgende leerlijn op beheersingsniveau, voor de geleidelijke, graadoverschrijdende overgang van onderzoekend leren (met overwegend gesloten opdrachten) over leren onderzoeken (met overwegend open opdrachten) naar de onderzoekscompetentie (open opdrachten);
  - het ontbreken in de derde graad van minstens één zelfstandig door de leerlingen uit te voeren onderzoeksopdracht voor de onderzoekscompetentie, waarin de vereiste onderzoeksvaardigheden die in de betreffende SET beschreven staan, geïntegreerd voorkomen;
  - het organiseren van de vakgroepwerking per graad en per vak, wat niet optimaal is voor een hechte horizontale en verticale samenhang. Nu gebeurt graad- en vakoverstijgend overleg quasi uitsluitend informeel, zonder bindende afspraken;
  - de lessenroosters die nog geen rekening houden met het feit dat het uitvoeren van een opdracht met een practicum op het niveau van leren onderzoeken en de onderzoekscompetentie, langer dan één lesuur kan duren.
- De leerlingenevaluatie is voldoende transparant en van een goed niveau, maar leraarafhankelijk niet altijd voldoende representatief voor de leerplandoelstellingen: enkele examens bestaan bijna uitsluitend uit vraagstukken, andere zijn overwegend gericht op het reproduceren van kennis. Daarnaast zijn een aantal examens niet geheel betrouwbaar omdat ze opgaven bevatten waarbij gissen mogelijk is (meerkeuze, juist/fout). Hierdoor geeft een goed antwoord geen uitsluitsel over het kennen en kunnen van de leerlingen.
- Het inrichten van drie examenreeksen in de derde graad is niet zinvol als voorbereiding op het evaluatiesysteem in het hoger onderwijs. Bovendien werkt dit contraproductief bij het nastreven van de vakoverschrijdende eindtermen 'Leren leren' voor het onderdeel 'Regulering van het leerproces'.
- De leerlingresultaten van het vorige schooljaar zijn voor de drie vakken in alle leerjaren overwegend goed tot zeer goed. Op jaarbasis zijn er weinig tekorten.

3.2 Economie in de tweede graad aso en in de derde graad Economie-wiskunde en Economie-moderne talen

Voldoet

Motivering

- De leerplanrealisatie is voldoende. De vakkennis en het inzicht in de leerplanconcepten laten toe om zowel in de tweede als in de derde graad de theoretische referentiekaders behoorlijk te verkennen. De economische analyses worden gekoppeld aan concrete contexten op basis van een regelmatige actualiteitsinslag.
- In de tweede graad verloopt de leerplanrealisatie binnen de zes thema's gericht. Zoals het leerplan voorschrijft, leren de leerlingen geleidelijk aan om kennis en inzicht op te bouwen. In het eerste leerjaar zijn de aangereikte probleemstellingen afgestemd op de leefwereld van de klas, terwijl in het tweede leerjaar het studiepeil wordt opgevijseld door de bijkomende oefeningen en projecten. Qua leerplanvoortgang moet enige nuancering gemaakt worden voor het eerste leerjaar wat het luik 'boekhouden' betreft (vorig schooljaar en in één parallelle klas).
- In de derde graad wordt deze lijn doorgetrokken en slaagt men erin om bij de leerlingen een houding tot economische bedachtzaamheid en reflectie aan te brengen. Ze leren nadenken en redeneren over complexere economische verschijnselen en mechanismen. De inpassing van puik geselecteerde artikels scherpt het inzicht in de socio-economische realiteit aan. Het extra uur in het eindjaar rendeert zonder meer via de inhoudelijke verdieping van specifieke thema's (zie bijv. de conjunctuur). Enige nuancering qua leerplanrealisering moet gemaakt worden voor de doelstellingen i.v.m. het analyseren van het effect van een vraag- en prijsschok via het Romer-Taylormodel (in schooljaar 2009-2010 wel grondig behandeld).
- In het teken van bewaking van het studiepeil worden de leerlingen van de derde graad - ook in Economie-moderne talen - uitgedaagd om de economische en grafische analyses op te lossen met niet-lineaire vergelijkingen.
- De toepassing van het actualiteitsprincipe bevordert de intrinsieke motivatie bij de leerlingen, alsook het inzicht in de snel veranderende socio-economische realiteit. Een positief gevolg is dat de algemene vorming en de sociale finaliteit van het vak economie niet uit het oog worden verloren. Zodoende leren de leerlingen ook de onderlinge verwevenheid herkennen van de aspecten, die de economische realiteit vormen.
- In de klaspraktijk slaagt men erin om leerinhouden en media op de gepaste wijze met elkaar te verbinden. Wel verloopt dit proces met uiteenlopende snelheden. Concreet komt het hierop neer dat in het eerste leerjaar van de tweede graad zelfstandige ICT-opdrachten mondjesmaat voorkomen³. Daarentegen komen toepassingen met rekenbladen en ICT-opgaven in het tweede leerjaar van de tweede graad en in de derde graad frequent aan bod.
- De leraren tonen een opvoedkundige bekommernis via de individuele ondersteuning, via de gestructureerde aanpak tijdens het lesgebeuren en via de extra oefeningen.
- Dé reële onderwijskundige uitdaging blijft het werken aan de onderzoekscompetentie vervat in de specifieke eindtermen 16, 17 en 18 van de respectieve leerplannen. In aanloop naar de doorlichting heeft men op schoolniveau een aanzet gegeven door middel van een visietekst over de polen heen en dit in overleg met de vakcoördinatoren.
- In het eindjaar van de derde graad is men er voorlopig nog niet in geslaagd om een volwaardige en integrale onderzoeksopdracht door de leerlingen te laten uitvoeren. Het eindwerk beantwoordt door het overwegend of louter beschrijvend karakter ervan niet aan het onderzoeksconcept. Daarbij is het uitgangspunt niet steeds een zuivere

---

³ Zie punt 4.3 Media in het leerplan 2006/50

onderzoeksoopdracht over een economisch vraagstuk (zie de decretale specifieke eindterm 17).

- Zowel in de tweede als in de derde graad is men eveneens nog niet zover om de leerlingen voor een onderzoeksthema (gegeven of zelfgekozen) eigenhandig onderzoeksvragen te laten formuleren. Aan de andere kant worden bepaalde deelfacetten wel reeds toegepast. Ze krijgen aandacht doorheen de behandeling van de leerplanthema's en via toepassingen en specifieke opdrachten (informatie opzoeken en verwerken, rapporteren en presenteren).
- De toetsfrequentie voor het dagelijks werk is voldoende. Er is geregeld feedback over de taken en toetsen. De examenvragen zijn inhoudsrelevant, evenwichtig verspreid over de geziene leerstof, uitnodigend geformuleerd en van een goed niveau. Er wordt zorgvuldig gecorrigeerd (steekproef). De toets- en examenvragen liggen in elkaars verlengde: de leerlingen weten wat van hen verwacht wordt. Een minpunt is het hergebruik van bepaalde examenvragen in twee opeenvolgende schooljaren (eerste leerjaar van de tweede graad en het eerste leerjaar van de derde graad). Het hoeft geen betoog dat hierdoor de betrouwbaarheid (objectiviteit) kan doorkruist worden. Daarnaast worden examens over hetzelfde leerplan niet gezamenlijk opgesteld (eerste leerjaar van de tweede graad). De mondelinge examens in de derde graad worden georganiseerd met voldoende oog voor de betrouwbaarheid ervan.
- Globaal bekeken, overstijgt de evaluatie het loutere reproductieve. Aansluitend levert het beperkt aantal beschikbare vakverslagen geen informatie op m.b.t. de inhoudelijke aspecten van toetsen en evalueren. In feite draait de vakgroepwerking op een zeer laag pitje (een gevolg van de schoolcultuur met het vasthouden aan de professionele autonomie).

3.3 Geschiedenis in de eerste graad en de derde graad aso

Voldoet

Motivering

- De leerplanrealisatie in de eerste graad voldoet. De leerlingen worden geïnitieerd in het historisch referentiekader van tijd, ruimte en socialiteit. Er is wel aandacht voor de Westerse periodisering, maar het referentiekader wordt nog niet volop als herkenningskader opgebouwd. De duiding, herkenning en de inoefening van de diverse domeinen van de socialiteit krijgen voldoende aandacht; de samenhang en de wisselwerking komen minder aan bod. In het tweede jaar komen de diverse socialiteitsdimensies van de mediterrane samenlevingen voldoende aan bod, maar het geïntegreerd benaderen aan de hand van het begrippenkader en het referentiekader kan zeker nog beter. Actualisering komt in de beide leerjaren voor maar is soms te anekdotisch of kan voor enkele relevante thema's explicieter en meer verdiepend uitgewerkt worden.
- De leerplanrealisatie in de derde graad voldoet. Ook in de derde graad worden de leerplancriteria voor de ordening van de leerinhouden voorlopig nog onvoldoende expliciet gerespecteerd. De historische leerinhouden van de nieuwste en de hedendaagse tijd worden wel telkens vanuit de meest kenmerkende ontwikkelingen en probleemstellingen behandeld en met oog voor de transfer naar andere samenlevingen. De verbanden tussen de verschillende deelgebieden van de socialiteit worden gelegd, doch er wordt niet uitdrukkelijk gebruik gemaakt van het historisch referentiekader als ordeningsinstrument om lange en korte termijnontwikkelingen, continuïteit en discontinuïteit, vergelijkingen met andere samenlevingen enz. te duiden.
- In beide graden is er uitgesproken aandacht voor het beschrijvende en verklarende niveau van het geschiedenisonderwijs. De cognitieve benadering overheerst. Wel blijkt uit de notities van de leerlingen dat tijdens de onderwijsleergesprekken regelmatig naar inzicht en actuele of structurele toepassingen wordt gepeild, dat evoluties en domeinoverstijgende verbanden worden gelegd, doch dit verloopt overwegend gestuurd. Leerlingen worden in de derde graad te weinig uitgedaagd om zelf een

historische probleemstelling uit te werken of daartoe de nodige strategieën te ontwikkelen.

- Leerlingen worden wel voldoende geconfronteerd met het beoefenen van de diverse historische vaardigheden. In alle leerjaren worden de historische inhouden voldoende bestudeerd vanuit verschillende soorten bronnen en documentatie. De leerlingen verwerven de nodige vaardigheden om informatie uit bronnen te halen (analyse) en deze tot inhouden te verwerken (synthese). Dit gebeurt aan de hand van de bronnen in de leerboeken, aangevuld met kaartoefeningen, audiovisuele leermiddelen, duidende tekst- of beeldbronnen in de zelfsamengestelde cursus (deze laatste vooral in derde graad). De beschikbare uitrusting en leermiddelen zijn ondersteunend voor het onderwijsproces.
- Leerlingen krijgen duidelijke informatie over wat ze moeten kennen en kunnen. De verzorgde invulcursus van de eerste graad zit duidelijk volop in de vernieuwingsfase.
- De invulling van de leerlingenevaluatie sluit volledig aan bij de organisatie op schoolniveau. De evaluatie stemt inhoudelijk voldoende met het onderwijsleerproces overeen. Het dagelijks werk is samengesteld uit toetsen en enkele opdrachten zelfstandig werk. Examens in de eerste graad peilen voldoende naar het beheersen van een aantal vaardigheden. In elk leerjaar is de vraagstelling zowel voor de herhalingstoetsen als de proefwerken voldoende evenwichtig afgestemd op alle eindtermen. De evaluatiepraktijk, zowel voor de toetsen als proefwerken, is in de derde graad overwegend kennis- en productgericht. Met uitzondering van enkele leraarafhankelijke benaderingen worden vaardigheden en toepassingen betreffende historisch speur- en denkwerk minder doelgericht geëvalueerd.
- Alle lessen vinden plaats in de goed uitgeruste vaklokalen. De historische vorming wordt op regelmatige basis ondersteund door het gebruik van multimedia, ict-opdrachten en door een aantal goed uitgewerkte extramurale projecten en excursies. De aandacht voor taal, de vakoverstijgende samenwerking en de integratie van vakoverschrijdende eindtermen is in het curriculum herkenbaar. De grote aandacht in het leerproces voor de eigen geschiedenis van de school alsook van de omgeving (o.m. via mondelinge getuigenissen), zorgt voor een grote meerwaarde in de ontwikkeling van het historisch besef.
- De opmaak van leerlijnen voor verschillende onderdelen van de leerplandoelen biedt perspectieven voor striktere leerplangerichtheid en meer samenhang. Alle leraren staan open voor professionalisering. Het behoort nog te weinig tot de cultuur binnen de vakgroep om leerlingen in toenemende mate en volgens uitgetekende leerlijnen, zelfstandig het historisch leerproces te leren ontwikkelen. Het verdiepen van de samenwerking en een gezamenlijk, evenwichtig en doordacht (afgestemd op activerende werkvormen) evaluatiebeleid vormen de grote uitdaging voor de vakgroep.

3.4 Latijn in de eerste graad in de basisopties Grieks-Latijn en Latijn, Grieks in de tweede graad aso Grieks-Latijn, in de derde graad aso Grieks-Latijn, en Latijn in de derde graad aso Grieks-Latijn, Latijn-moderne talen, Latijn-wetenschappen en Latijn-wiskunde

Voldoet voor Latijn in de eerste en derde graad

Voldoet voor Grieks in de tweede graad

Voldoet niet voor Grieks in de derde graad

Motivering

- De leerplanrealisatie voldoet globaal in de drie graden Latijn. In de eerste graad heeft de vakgroep zich grondig voorbereid op het nieuwe leerplan, maar men laat nog onvoldoende de oude manier van werken los, vooral in de evaluatie. In de tweede graad Grieks wordt de omslag van grammaticale taalverwerving naar een leatuurgerichte aanpak goed gerealiseerd. In de derde graad wordt de leerplanrealisatie zeer uiteenlopend en individueel ingevuld. Zowel voor Latijn als voor

Grieks gebeurt heel wat lectuur buiten de leerplanaspecten, zijn er overlappingen en wordt een aantal leerplanaspecten met onvoldoende lectuur onderbouwd. Voor Grieks geven deze tekorten aanleiding voor een advies gunstig beperkt in de tijd. De specifieke eindtermen m.b.t. onderzoekscompetentie worden ook uiteenlopend gerealiseerd. In de eerste en derde graad is er nood aan meer verticale, maar vooral aan horizontale samenhang en samenwerking.

- In de eerste graad Latijn heeft de invoering van het nieuwe leerplan⁴ globaal geleid tot een vernieuwde en meer gezamenlijke aanpak, met onderling overleg en uitwisseling van lesmateriaal. Plannings- en evaluatiedocumenten worden in parallelklassen evenwel leraargebonden opgesteld. Tot vorig schooljaar in I,1 en ook nu nog in I,2, worden in de taalverwerving leerinhouden buiten zins- en tekstverband aangebracht, ingeoefend en getoetst. Nu worden in I,1 grammaticale items meer geïntegreerd en in functie van lectuur geoefend, maar nieuwe leerstof wordt nog niet op een gelijkgerichte manier, en in een aantal gevallen nog zeer theoretisch aangeleerd. Bovendien heerst de vrees dat in het nieuwe concept de grammaticale kennis onvoldoende zal worden vastgezet en grijpt men in een aantal gevallen terug naar oud oefenmateriaal. Voor vocabularium is er goede aandacht voor woordverwantschap en het voortleven ervan in moderne talen, maar het toetsen gebeurt buiten context. Lectuur krijgt een voldoende centrale plaats met aandacht voor de accenten van valentiegrammatica. M.b.t. de lectuurmethode is binnen de vakgroep een leesstrategie uitgewerkt gebaseerd op het visueel-grammaticaal structureren van de tekst. Deze methode wordt evenwel nog niet gehanteerd in de eerste graad, terwijl het nieuwe leesmateriaal daartoe ook de kansen biedt. Er is degelijke aandacht voor cultuur, zowel tijdens de lessen als bij excursies.
- In de tweede graad Grieks overheerst in II,1 het verwerken van grammatica. De leerinhouden worden op een goed niveau verwerkt. Ondanks de ruime lesbesteding aan grammatica wordt ook een voldoende hoeveelheid lectuur behandeld. Wat de aanpak van grammatica en de lectuurmethode betreft, gelden hier evenwel ook de bemerkingen van de eerste graad Latijn. Er is voldoende aandacht voor cultuur, ook voor aspecten uit de beeldende en de bouwkunst. Vanaf II,2 wordt grammatica binnen lectuur gerepeteerd en verwerkt. Er is een grammaticaoverzicht opgesteld dat op een functionele manier het lezen via structuurteksten ondersteunt. Tijdens het klassikaal lezen wordt evenwel heel wat van de probleemanalyse door de leraar zelf ingevuld. Het leesproces verloopt overwegend vertaalgericht, maar er is voldoende aandacht voor de tekstinhoud. De teksten worden veeleer traditioneel ingeleid; de bespreking is wel degelijk met aandacht voor tekststructuur en stilistiek. Er is een uitbreiding naar christelijke literatuur (evangelie van Marcus), maar de hoeveelheid leerplangebonden lectuur komt hierdoor niet in het gedrang.
- In de derde graad Latijn is er een groot gebrek aan horizontale samenwerking en gelijkgerichtheid. In de parallelklassen zijn de visie, het concept en de aanpak volledig verschillend en leraargebonden. In twee lesgroepen in III,1 voldoet de leerplanrealisatie, maar is ze veeleer traditioneel. In één daarvan is er degelijke aandacht voor het geheel van het gelezen werk en ook voor de receptie ervan in beeldende kunsten. In het andere geval drukt de beperkte leesvaardigheid van de meeste leerlingen zeer sterk op het leestempo en op de hoeveelheid lectuur. In de andere lesgroep en in III,2 zijn de leerplangerichtheid en –realisatie zeer uiteenlopend. De verschillende leraren vullen op een zeer persoonlijke, eigenzinnige en in een aantal gevallen op een ideologische manier de aspecten in. In alle lesgroepen in III,2 komen het retorische en het juridische aspect voldoende aan bod, met een degelijke inleiding, bespreking en hoeveelheid lectuur. De realisatie van het historiografische en het filosofische aspect is veel minder duidelijk en afgebakend. Er wordt een (zeer) beperkte hoeveelheid Tacitus gelezen, maar onvoldoende vanuit geschiedkundig standpunt. Het filosofische aspect is verweven in het lesmateriaal, maar wordt

---

⁴ D/2011/7841/001

onvoldoende met klassieke lectuur ondersteund. In alle lesgroepen wordt het lesmateriaal uitgebreid met auteurs en lectuurfragmenten buiten leerplancontext en geïllustreerd met artikels en besprekingsmateriaal met intellectuele diepgang, maar dat neemt in veel gevallen zeer veel lestijd in beslag en sluit vooral aan bij de persoonlijke belangstellingssfeer. Op deze manier staat de leerplangebonden lectuur onvoldoende centraal. Positief is dat de lectuurmethode consequent wordt gehanteerd en ook door de leerlingen voldoende gekend is en toegepast wordt.

- Voor Grieks is de situatie zeer gelijklopend. Er zijn een aantal lacunes in de leerplanrealisatie die aanleiding zijn voor een in de tijd beperkt gunstig advies. In III,1 wordt het epische aspect degelijk behandeld, maar het wordt vooral ondersteund door lectuur van de Ilias. De Odyssea komt evenwel slechts met een zeer beperkt – en dan nog geïnterpoleerd – fragment aan bod. Lyriek wordt goed ingeleid, maar de lectuur wordt grotendeels filosofisch en taalkundig geïnterpreteerd. In de planningsdocumenten van III,2 worden de verschillende leerplancomponenten niet afgebakend. Tijdens de lessen komen het tragische en het retorische aspect als literair genre niet of onvoldoende aan bod en net zoals voor Latijn nemen lectuur buiten het leerplan en het persoonlijke lesmateriaal veel lestijden in beslag.
- Er zijn voor beide vakken opdrachten voor het bereiken van de specifieke eindtermen m.b.t. onderzoekscompetentie. Ook hier is de situatie zeer uiteenlopend. De opdrachten zijn een voortzetting van de opdrachten voor zelfstandig werk, die reeds in het verleden bestonden en zijn in de meeste gevallen meer daarop gericht dan op het realiseren van de verschillende fasen in het proces van leren onderzoeken. Leerlingen verwerken op zelfstandige wijze een hoeveelheid lectuur, maar slechts in een beperkt aantal gevallen is er behalve vertaling en grammaticale analyse een opdracht voor een breder onderzoek. Er is dringend nood aan overleg hierover., niet alleen binnen de vakgroep, maar ook schoolbreed.
- Inzake leerbegeleiding is er in de drie graden veel zorg voor de leerlingen. Er is geen structurele ondersteuning voor Grieks en Latijn, maar de leraren zijn op vrijwillige basis ter beschikking voor inhaallessen. In alle leerjaren werken leerlingen zelfstandig aan oefeningen, lectuur of documentatiemateriaal. De bewaking van het werktempo hierbij is wel een aandachtspunt. Toch verloopt het normale les- en verwerkingsproces overwegend leraargestuurd. Bij het aanbrengen van nieuwe leerstof en tijdens het lezen en de besprekingen vullen de leraren heel wat analyse en probleemoplossing zelf in. In de derde graad is het cursusmateriaal door de talrijke kopieën van tekstfragmenten, vertalingen en artikels zeer dispaaraat en moeilijk te ordenen.
- De evaluatie gebeurt veeleer traditioneel. In de eerste graad en in II,1 zijn er zeer frequente toetsen over grammatica en vocabularium, die veel lestijd in beslag nemen en uitsluitend kennisgericht zijn. In de eerste graad Latijn zijn er geen gemeenschappelijke grote toetsen en examens en de vraagstelling is in een aantal gevallen weinig gelijkgericht, met uiteenlopende eisen voor actieve beheersing van morfologie en contextloze oefeningen. Ook in de examens niet-behandelde tekst worden uiteenlopende vaardigheden bevraagd. Voor Grieks in II,1 wordt in het examen grammatica, in tegenstelling tot II,2, de bevraging van actieve morfologische kennis beperkt. In beide leerjaren wordt lectuur voldoende gevarieerd bevraagd. In de derde graad is er een bevraging van vertaling, tekstinhoud, stilistiek en bespreking, die evenwel hoofdzakelijk beperkt blijft tot reproductie. Kansen voor transfer van kennis en vaardigheden worden nog onvoldoende benut. In de derde graad wordt het examen niet-behandelde tekst vervangen door de bevraging van de zelfstandige lectuur van tekstfragmenten. Op deze manier wordt de leesvaardigheid van de leerlingen bij een nieuwe tekst niet getest.
- De leerlingresultaten zijn uiteenlopend, maar er zijn weinig onvoldoendes. In de derde graad zijn er veel leerlingen met hoge cijfers. Het reproductieve karakter van de evaluatie is hiervoor een mogelijke verklaring.

3.5 Lichamelijke Opvoeding in de eerste, de tweede en de derde graad aso

Voldoet niet in de eerste graad

Voldoet voor de tweede en de derde graad

Motivering

- De leerplanrealisatie is algemeen zwak en onvoldoende in de eerste graad. Dit wordt gecompenseerd door een gevarieerd en attractief extracurriculair sport- en bewegingsaanbod, de inzet en de sportdeskundigheid van de meeste leraren.
- In de eerste graad wordt een aantal bewegingsgebonden leerplandoelen i.v.m. het ontwikkelen van motorische competentie en van een gezonde en veilige levensstijl niet in voldoende mate gerealiseerd. Dit is leraargebonden het geval voor de bewegingsdoelen atletiek (verspringen en werpen en stoten), dans en expressie, verdedigingssporten en zwemmen⁵. De leerplandoelen i.v.m. reflecteren over bewegen krijgen een impliciete invulling⁶. De leerplanrealisatie wordt daarnaast gehypothekeerd door het wegvallen van een aanzienlijk aantal lessen in sommige klasgroepen van het eerste en tweede leerjaar.
- In de tweede graad krijgen de bewegingsdoelen i.v.m. zelfstandig werken en reflecteren over bewegen te weinig aandacht⁷.
- In de derde graad worden de bewegingsdoelen i.v.m. EHBO en reanimatie onvoldoende gerealiseerd⁸. De bewegingsdoelen i.v.m. zelfstandig werken en reflecteren over bewegen zijn te weinig uitgewerkt⁹.
- In alle graden krijgen de persoonsgebonden leerplandoelen i.v.m. het ontwikkelen van het zelfconcept en het sociaal functioneren een impliciete invulling¹⁰. Dit geldt eveneens voor de attitudegebonden leerplandoelen¹¹.
- Graadoverschrijdende leerlijnen voor de aangeboden bewegings- en sportdisciplines ondersteunen de verticale samenhang. Voor de overige doelen (zelfstandig werken, reflecteren over bewegen, persoonsdoelen, vakattitudes) ontbreken leerlijnen. De horizontale samenhang is zwak.
- Het kortstondig aanbod van sommige sportdisciplines als gevolg van o.m. periodieke infrastructuurschaarste (zie verder) hypothekeert de continuïteit en de diepgang van het leerproces.
- De lessen verlopen in een taakgericht en veilig (fysiek en socio-emotioneel) leerklimaat. Leraren en leerlingen onderhouden goede contacten. De leraren hanteren voornamelijk leraargestuurde werkvormen en geven hoofdzakelijk sporttakgebonden instructie.
- De leerlingenbegeleiding krijgt een veeleer individuele invulling. Voor fysiek zwakke én sterke leerlingen bestaan geen vakafspraken i.v.m. differentiatie, remediëring en evaluatie. De aanbevelingen van het leerplan om ICT te integreren in het leerproces en een talenbeleid op vakniveau uit te werken, worden niet gevolgd.
- De leerlingenevaluatie is weinig valide doordat verschillende bewegingsdoelen, persoonsdoelen en vakattitudes onvoldoende gewaardeerd worden. Er bestaat een

---

⁵ Eindtermen (ET) 15, 16, 17, 18, 23, 25 en 26.

⁶ ET 5 en 6.

⁷ ET 4, 5 en 6.

⁸ ET 17 en 18.

⁹ ET 3, 4, 5, 6, 7 en 8.

¹⁰ ET 31, 32 en 33 voor de eerste graad; ET 24 en 25 voor de tweede graad en ET 23, 24 en 25 voor de derde graad.

¹¹ ET 22, 30, 34 en 35 in de eerste graad; ET 21, 22, 23, 26, 27, 28, 29 en 30 in de tweede graad en ET 14, 15, 21 en 22 voor de derde graad.

beperkt aantal gezamenlijke evaluatieafspraken. Behalve voor de kwantitatieve evaluatiecriteria bepaalt elke leraar afzonderlijk de evaluatie-inhouden, de observatiepunten, de kwalitatieve evaluatiecriteria en de puntenverdeling.

- De leraren overleggen regelmatig formeel en informeel. Het vakoverleg handelt voornamelijk over organisatorische onderwerpen; inhoudelijke onderwerpen komen nauwelijks aan bod. De meeste leraren volgen sportspecifieke nascholing.
- Het Klein Seminarie Roeselare en het Vrij Agro- en Biotechnisch Instituut maken gezamenlijk gebruik van een goed uitgeruste sporthal, een turnzaal, een fitnesszaal en een voetbalveld met atletiekpiste. De turnzaal is onvoldoende onderhouden en enkel geschikt voor gymnastiek, dans en verdedigingssport. De fitnesszaal heeft een niet-aangepaste vloerbedekking. Bij een aantal toestellen ontbreken instructiekaarten. Het werken aan fitnessstoestellen sluit aan bij de leerplandoelen van de derde graad maar is niet verantwoord voor klassikaal onderricht in de eerste graad. Het gedeeld gebruik van de sportinfrastructuur en de beperkingen van de turn- en fitnesszaal leiden in bepaalde leerperiodes tot infrastructuurtekort.

4. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert het volgende op:

4.1 Professionalisering

4.1.1 Deskundigheidsbevordering

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:
- ondersteuning.

Motivering

- Er is een overzichtelijk en werkbaar document 'Nascholingsplan 2008-2013' met vermelding van onder meer de visie en de doelstellingen, alsook met de opgave van de nascholingsinitiatieven op het niveau van de scholengemeenschap. Conform artikel 8 van het kwaliteitsdecreet van 2009 stelt elke instelling evenwel jaarlijks een nascholingsplan op.
- Het nascholingsplan wordt niet goedgekeurd door het lokaal onderhandelingscomité, evenmin wordt de vaststelling van het nascholingsbeleid voor advies voorgelegd aan de schoolraad. Daarnaast vermeldt het nascholingsplan nog het opgeheven decreet betreffende de lerarenopleiding en nascholing van 16/09/1990.
- Hoewel de schoolleiding initieel belang hecht aan de professionalisering van het korps en van de vakgroepen¹² valt het op dat de nascholing uitermate leraargebonden is en de samenhang binnen en tussen de vakken zwak scoort. De schoolcultuur getypeerd door een uitgesproken individuele opstelling van de leraren en het vasthouden aan de professionele autonomie zitten daar voor veel tussen.¹³
- Volgens het nascholingsplan geschiedt het opdiepen van de nascholingsbehoeften - met een focus op de interne professionalisering - via verschillende kanalen. Uit het nascholingsoverzicht blijkt dat er nog een weg te gaan is inzake het inschrijven op routinedoorbrekende thema's, zoals onderzoekscompetentie, vernieuwende vormen

---

¹² Pedagogische studiedag 'Professionaliseren van vakgroepen' i.s.m. de pedagogische begeleiding (25/11/2008).

¹³ Opmerkelijk is dat een nascholingsinitiatief op het niveau van de scholengemeenschap over aandachtsbevorderende didactiek en leerstijlen geannuleerd werd wegens te weinig belangstelling ook vanuit de andere scholen van de scholengroep.

van evaluatie en activerende werkvormen. Heel recentelijk is er een inhaalbeweging op het getouw gezet, dat ontegensprekelijk vatbaar is voor intensifiëring.

- De geïndividualiseerde functiebeschrijvingen zijn normaliter het geschikte instrument om het lerarenkorps te responsabiliseren voor het opvijzelen van hun deskundigheid. Het uittekenen van een schooleigen en geïndividualiseerd professionaliseringsbeleid wordt evenwel gehypothekeerd door de achterstand in de decretaal voorziene functioneringsgesprekken.
- De school staat tevens voor de reële uitdaging om de vrijblijvendheid in de verspreiding en de toepassing van het geleerde binnen de vakgroepen te overstijgen. Afhankelijk van de vakgroep wordt soms (informeel) geïnformeerd en gecommuniceerd over de gevolgde nascholingen. Er is vooralsnog geen procedure opgezet om over de gevolgde nascholingen systematisch te rapporteren, laat staan om te evalueren naar inhoudsrelevantie m.b.t. de leerplanvereisten¹⁴.
- Volgens de beschikbare informatie wordt de laatste jaren meer uitgegeven dan de hiervoor toegekende middelen. Wel is het zo dat de interne pedagogische studiedagen een belangrijk aandeel in het budget hebben. Het is positief dat de school bewust investeert in de uitbouw van een informatierijke leeromgeving. De leraren kunnen hun wensen inzake (vak)tijdschriften en didactische magazines steeds overmaken. In het teken van de onderwijskundige uitdagingen is deze vaststelling niet zonder belang.
- De professionaliteit van de leraren van de geïnspecteerde vakken concretiseert zich in een reële taakbekommernis en in een vakinhoudelijke deskundigheid. In mindere mate geldt dit voor het overstijgen van hun vakdidactische handelingsrepertoire.

Inbreuken tegen de regelgeving

- besluitvormingsprocedures. De vaststelling van het nascholingsbeleid wordt niet geadviseerd door de schoolraad.

(Decreet betreffende de participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad van 02 april 2004 - artikel 19) en het nascholingplan werd niet goedgekeurd door het lokaal comité (Decreet betreffende de kwaliteit van het onderwijs van 08 mei 2009 - artikel 8)..

4.2 Begeleiding

4.2.1 Leerbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- ondersteuning
- ontwikkeling.

Motivering

- Sedert de vorige doorlichting heeft de school ernstig werk gemaakt van de leerbegeleiding, zowel op preventief als curatief vlak, met aandacht voor een progressieve zelfstandigheid bij het studeren. De voorbije schooljaren zijn op diverse domeinen aanpassingen en bijstellingen gebeurd.
- Men is erin geslaagd om de verplichte dagelijkse studie voor de leerlingen tot III,1 uit te bouwen tot een degelijke ondersteuning. Die wordt hoofdzakelijk begeleid door de leerjaargebonden opvoeders. Alle leerlingen studeren met een werkschrift, zodat de studiemethode, o.a. het schematiseren en samenvatten, kan worden opgevolgd. Voor leerlingen met studienoden zijn er voor de hoofdvakken begeleide studies.
- In alle graden vervullen de klassenleraren een centrale en coördinerende rol. Zij centraliseren de leerlingenresultaten, bespreken die op de klassenraden en volgen de begeleidende acties op. De graadcoördinatoren registreren de leerlingengegevens in de leerlingendossiers. De portretklassenraden bij het begin van het schooljaar brengen

---

¹⁴ Op het niveau van de scholengemeenschap worden de nascholingsinitiatieven wel geëvalueerd.

alle zorggegevens van leerlingen in kaart. Van alle klasgroepen wordt een klasprofiel opgesteld.

- Voor leerlingen met leerstoornissen worden in samenspraak met het CLB, de ouders en de leerlingen geïndividualiseerde begeleidingsplannen uitgewerkt die bij elke klassenraad worden geëvalueerd. Tijdens de proefwerken wordt voorzien in aparte lokalen, ook voor leerlingen met taalproblemen of GON-begeleiding.
- De school heeft de voorbije jaren ernstige inspanningen geleverd voor de ontwikkeling van een digitaal leerlingendossier. Daarin zijn de leerlingengegevens die de voorbije schooljaren in diverse informatiedragers waren opgeslagen, bijeengebracht. De school beoogde hiermee uiteraard de informatie te selecteren en te bundelen voor een betere communicatie en handelingsgerichte opvolging tijdens klassenraden en met de ouders en het CLB.
- De schoolagenda is opgevat als communicatiemiddel met de ouders klasleraren, o.a. inzake toetsresultaten, en planningsinstrument bij het studeren. Niet alle leerlingen benutten evenwel deze mogelijkheid.
- Preventief werkt men in de eerste graad tijdens een wekelijks klassenuur o.a. aan leren leren. Daarvoor is een werkbundel uitgewerkt die gericht is op het ontwikkelen van leerstrategieën, structuur en planning en een positieve studieattitude. Voor de leerlingen zonder optie Latijn is er extra lesuur voor Nederlands, Frans en wiskunde. Voor de andere vakken zijn binnen de vakgroepen vakgebonden studiewijzers uitgewerkt en worden modeltoetsen met een brede waaier aan mogelijke vragen en opdrachten uitgewerkt. Om de ouders hierbij beter te betrekken plant de school om dit materiaal ter beschikking te stellen op het digitale leerplatform. Bij zwakkere resultaten verwijst de begeleidende klassenraad leerlingen naar de leercoach, die bijkomende ondersteuning biedt voor Nederlands, Frans en wiskunde of naar de studiecoach die het pakket leren leren herneemt. Alle leerlingen in I,1 worden gescreend op dyslexie.
- In de tweede graad wordt in II,1 het pakket leren leren herhaald, in II,2 worden vooral de leerlingen die moeilijkheden hebben met plannen door de klassenleraar en de opvoeder opgevolgd. In tegenstelling tot de eerste graad kunnen leerlingen op vrijwillige basis tijdens de studie een beroep doen op leercoachen voor fysica, chemie, Nederlands en wiskunde of de studiecoach voor bijsturingen in studiemethode en leerstrategieën. Er is ook voorzien in een extra oefenuur voor wiskunde.
- In de derde graad gaat aandacht naar de overgang van de tweede naar de derde graad en is de begeleiding vooral gericht op de verwerking van grotere leerstofgehelen. De leerlingen van III,2 kunnen op vraag aan de avondstudie deelnemen, maar men mikt hier vooral op verworven zelfstandigheid en zelfsturing in het leerproces.
- Globaal kan men stellen dat de leerbegeleiding degelijk is uitgebouwd. Voor een verdieping ervan kan nog worden geïnvesteerd in het verder uittekenen van leerstrategieën. Het bewaken van de kwaliteit van de remediërsactiviteiten, die bij de individuele vakleraren berusten, is een aandachtspunt.
- De loopbaanbegeleiding gebeurt degelijk. In I,2 en II,2 wordt het studieaanbod van de school en het studieprofiel per studierichting met de leerlingen besproken en er wordt een studieadvies uitgewerkt. Er is ook mogelijkheid tot info over studierichtingen buiten het aso. In III,2 wordt de structuur van het hoger onderwijs toegelicht en de "SID-in beurs" bezocht. Er is mogelijkheid tot gesprekken over studiekeuze met het CLB, de vakleraren en oud-leerlingen. In de drie graden wordt de voorlopige studiekeuze in de klassenraad en nadien met de leerlingen en ouders besproken.

4.3 Evaluatie

4.3.1 Evaluatiepraktijk

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- ondersteuning.

Motivering

- De school heeft geen uitgeschreven visietekst op evalueren. Zij ondersteunt de evaluatiepraktijk met formele organisatorische afspraken.
- In de eerste en tweede graad organiseert de school drie examenperiodes. In de derde graad hanteert de school een semestersysteem met een beperkte examenperiode voor de paasvakantie. Het semestersysteem wordt evenwel niet consequent toegepast. Zo worden vakken met een beperkte curriculumduur (o.a. chemie, fysica, Duits, ...) driemaal per jaar geëxamineerd. Deze werkwijze spoort niet met de verwachtingen van de vakoverschrijdende eindtermen leren leren in de derde graad en met die van het hoger onderwijs om grotere leerstofgehelen te kunnen verwerken.
- De verhouding dagelijks werk / examen is identiek voor de eerste en de tweede graad (30 % / 70 %) en het aandeel dagelijks werk neemt in de derde graad zelfs lichtjes toe (35 %). Deze werkwijze bevordert een ontwikkelingsgerichte benadering van het leerproces niet.
- De school volgt de evaluatietijd op. Het aantal evaluatiedagen is hoog in de tweede graad en benadert in de studierichting Grieks-Latijn het maximaal toegelaten aantal.
- Op schoolniveau bestaat nauwelijks inhoudelijke ondersteuning van de evaluatiepraktijk. De schoolleiding stelt de vakgroepen en de leraren verantwoordelijk voor de inhoudelijke uitwerking van de evaluatie, maar reikt hen geen instrument aan om de kwaliteit van de evaluatiepraktijk te bewaken. Bovendien wordt niet verwacht of geëist dat voor parallelle lesgroepen gemeenschappelijke examens worden opgesteld. Mede hierdoor krijgt de evaluatie in de meeste onderzochte vakken een leraargebonden invulling. De leerplangerichtheid van de evaluatie varieert naargelang van het vak en de leraar. In een aantal gevallen is de evaluatie overwegend kennis- en reproductiegericht. Ook de betrouwbaarheid van de evaluatie is wisselend. Sommige examenvragen laten gissen toe en soms komen dezelfde examenvragen in opeenvolgende schooljaren terug.
- De school neemt initiatieven om de leerbegeleiding te laten aansluiten op de evaluatiepraktijk. Leerlingen met slechte toets-/examenresultaten moeten geïndividualiseerde remediëringstoetsen afleggen. De resultaten hiervan worden meegenomen naar de volgende klassenraden of de einddeliberatie. Leerlingen met een specifieke zorgvraag kunnen bij de evaluatie een beroep doen op specifieke begeleidingsmaatregelen. De digitale rapportering is recent gekoppeld aan het leerlingvolgsysteem.
- Leerlingen en ouders worden frequent en via diverse kanalen geïnformeerd over de leerprestaties. Het leerlingenrapport geeft voornamelijk cijfermatige informatie, aangevuld met de rubrieken 'leer- en leefhouding' en 'mededeling van de klassenraad'. Er is niet voorzien in ruimte voor specifieke vakcommentaar. Voor de beoordeling van de leer- en leefhouding bestaat geen referentiekader zodat de rapportering hierover zeer uiteenlopend is.
- De school hanteert geen deliberatiekader maar beoordeelt elke leerling individueel en toekomstgericht. De attesteringsgegevens en de resultaten in het vervolgonderwijs zijn algemeen gunstig. De adequate loopbaanbegeleiding draagt hiertoe bij. De motivering van B- en C-attesten en de daarmee samenhangende advisering voldoen. Ondanks duidelijke afspraken hieromtrent bestaan er kwaliteitsverschillen. Niet steeds wordt verwezen naar de ondernomen remediërende initiatieven en de opgeleverde effecten.

5. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op:

- De school wordt geleid door een team van twee directeurs en één adjunct-directeur. Een duidelijk afgebakende taakverdeling en de visie op een open en participatief beleid zorgen voor een stabiele structuur en een complementaire aanpak. De directeur van

de administratieve eerstegraadsschool behartigt de leerlingenbegeleiding. Het personeelsbeleid en het onderwijskundig beleid behoren tot de kerntaken van de directeur van de zesjarige school en de adjunct-directeur ondersteunt beide directeurs. Drie graadcoördinatoren geven het pedagogische beleid mee vorm. De directieraad, waar verkozen leraren deel van uitmaken, is een andere schakel in de participatieve besluitvorming. Voor enkele beleidsaspecten is er samenwerking met de andere scholen van de scholengemeenschap: bijv. voor het financiële en het materiële beleid, voor personeelsplanning en de nascholing.

- De zwakke onderwijskundige beleidskracht heeft vooral te maken met het respect voor de schoolcultuur. Het beleid vertrouwt op de verantwoordelijkheid en de deskundigheid van de individuele leraar voor de leerplan- en eindtermrealisatie en ziet haar rol veeleer als facilitator. Een cultuur van autonomie en vrijheid van leraren zorgt ervoor dat sterke figuren tot het eigene van de school behoren, maar bemoeilijkt een gelijkgerichte pedagogisch-didactische visie en vaak ook de uitbouw van een soliede en coherente vakgroepwerking.
- Het duidelijk uitschrijven van een brede, coherente beleidsvisie met doelen op school- en vakniveau, gekoppeld aan transparante strategieën die opvolging mogelijk maken, zou het pedagogisch beleid meer slagkracht geven. Nu worden de doelstellingen veeleer algemeen omschreven in de personeelsvergaderingen, bestaan er een aantal losse visieteksten en worden de onderwijsvernieuwingen voorgesteld voor overleg. De wil om een breed draagvlak voor beslissingen te creëren, leidt niet alleen tot een weinig dynamische besluitvorming maar soms ook tot de ongelijktijdige implementatie van schoolbrede afspraken.
- Het algemeen heersende gevoel van goed en kwaliteitsvol bezig te zijn werkt reflectie niet in de hand en ook het beleid ondervindt niet de noodzaak om het onderwijskundig handelen aan te sturen.
- Sinds de vorige doorlichting heeft de school wel ernstig werk gemaakt in de verdere uitbouw en de ondersteuning van de leerbegeleiding, zowel op preventief als curatief vlak. Ook de maatregelen om de evaluatie beter te laten aansluiten op de leerbegeleiding zijn positief, maar een verdere uitbouw van een coherent evaluatiebeleid vormt zeker een uitdaging.
- Het schoolproject waarin de brede algemene en creatieve vorming centraal staat, wordt gedragen door het hele lerarenteam. De talrijke extramurale, vakgebonden en vakoverschrijdende projecten worden door sterke schouders of door diverse werkgroepen gedragen en bezorgen de school een dynamische uitstraling.
- De grote achterstand die het beleid heeft in het voeren van functioneringsgesprekken zorgt ervoor dat niet alleen de responsabilisering voor individuele professionalisering ontbreekt maar hypothekeert ook een adequaat schoolbreed nascholingsbeleid.
- Het communicatieve beleid is duidelijk in volle ontwikkeling. De externe informatiestroom wordt meer transparant; de interne communicatie verloopt naast de informele weg vooral via het interne communicatienetwerk. Enerzijds is door de leraren de wens geuit dat via het houden van functioneringsgesprekken de directie een beter zicht zou krijgen op de ongelijke taakbelasting en inzet van collega's, doch anderzijds is men niet ontevreden met de gang van zaken waar het beleid zich niet teveel opdringt. Men is tevreden over de toegankelijkheid van het beleid en de participatieve ingesteldheid.
- Er bestaat voorlopig nog geen visie rond de gestructureerde aanpak van een talenbeleid. Hoewel dit voorlopig nog opgevat wordt als materie voor de taalleraren is het de bedoeling van de recent opgestarte werkgroep om een schoolbreed plan te ontwerpen.
- Dat de conclusies van de doorlichting in 2002 niet vertaald werden in een gefaseerd en transparant actieplan is illustratief voor de wijze waarop de school met kwaliteitszorg omgaat. De school heeft weinig ondernomen om de toen geformuleerde werkpunten weg te werken. Losse acties zoals een enquête welbevinden en registratie van outcomes werden uitgevoerd, maar zijn niet ingebed in een algemeen plan of

doelstelling. Het beleid heeft stappen ondernomen om binnenkort de kwaliteitsmeting beter in kaart te brengen en een daartoe geëigend instrument in gebruik te nemen.

6. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- Het studiepeil in de natuurwetenschappelijke vakken van de pool wetenschappen.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- Het gunstig leer- en leefklimaat.
- De loopbaanbegeleiding.
- De materiële uitrusting.
- De brede vorming.

Wat betreft het algemeen beleid:

- De complementaire samenwerking in het directieteam.
- De open en participatieve schoolcultuur.

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De leerplangerichtheid voor een aantal doorgelichte vakken.
- Het realiseren van de specifieke eindtermen m.b.t. de onderzoekscompetentie.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- De evaluatiepraktijk.
- De deskundigheidsbevordering.
- Het talenbeleid.

Wat betreft het algemeen beleid:

- De interne kwaliteitszorg o.m. door de opvolging van de leerplanrealisatie,
- de aansturing en opvolging van de vakgroepwerking,
- het bewaken van de evenwichtige taakbelasting,
- het voeren van functioneringsgesprekken.

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De leerplanrealisatie voor L.O. in de eerste graad.
- De leerplanrealisatie voor Grieks in de derde graad.

Wat betreft de regelgeving:

- De besluitvormingsprocedures i.v.m. de nascholing.

7. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

BEPERKT GUNSTIG

omwille van het onvoldoende realiseren van de leerplandoelstellingen voor

STRUCTUURONDERDEEL		Basisvorming	Keuze/Specifiek gedeelte
Graad 1		L.O.	
Graad 1	A	L.O.	
Graad 1	Grieks-Latijn	L.O.	
Graad 1	Latijn	L.O.	
Graad 1	Moderne wetenschappen	L.O.	
Graad 3 ASO	Grieks-Latijn		Grieks

8. REGELING VOOR HET VERVOLG

Het bestuur van de instelling moet **vanaf 1 februari 2015** kunnen aantonen dat de tekorten met een beperkt gunstig in voldoende mate werden geremedieerd.

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Jo Coeman

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname

Het bestuur of zijn gemandateerde

Naam: